

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ (ВИПУСКОВА)**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж МНУ

імені В.О. Сухомлинського»

_____ Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНСУЛЬТУВАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ**

освітньо-професійний ступінь	<u>фаховий молодший бакалавр</u>
галузь знань	<u>23 Соціальна робота</u>
спеціальність	<u>231 Соціальна робота</u>

Розробник: Сахарова О. М., к.п.н., викладач вищої категорії циклової комісії з економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

_____ (підпис)

Олена САХАРОВА
(прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії _____

(підпис)

Владислав МИРУН
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.
Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради _____

Олена САХАРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3 національних кредитів	Галузь знань 23 Соціальна робота	Нормативна
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність: 231 Соціальна робота	Рік підготовки:
		4 -й
		Семестр
		7-й
		Лекції
		16 год.
		Семінарські
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 години самостійної роботи студента – 4	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	24 год.
		Самостійна робота
		50 год.
		Індивідуальні завдання:
		год.
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська.

Електронна адреса дистанційного курсу на платформі –
<https://lms.human.ua/app/group/1124890/feed>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 16 год. – аудиторні заняття, 24 годин – практичні заняття, 50 год. – самостійна робота (44,4%-55,6%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікуванні результати

Мета курсу: вивчення студентами теоретичних засад та набуття практичних навичок щодо консультування у соціальній роботі та формування у них цілісного уявлення про соціальну, юридичну, педагогічну, психологічну допомогу, шляхи вирішення проблем клієнта.

Завдання курсу: оволодіння понятійним апаратом, об'єктивними та суб'єктивними методами вивчення проблем клієнта; вивчення основних сучасних напрямів дисципліни; усвідомлення сутності дисципліни у професійному становленні соціального працівника; формування вміння провести аналіз ситуації, визначити проблему та надати консультативну допомогу; розкриття нових можливостей підвищення ефективності навчально-виховного впливу на особистість, психопрофілактики нервових та соматичних захворювань.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

II. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК10. Здатність до соціальної взаємодії у професійній сфері.

СК12. Здатність дотримуватися етики професійного спілкування і стандартів соціальної роботи.

Очікувані результати навчання:

РН5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності.

РН 10. Організувати заходи з реабілітації, реінтеграції, соціальної адаптації отримувачів соціальних послуг.

РН13. Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності.

3. Передумови для вивчення дисципліни:

Дисципліна «Консультування в соціальній роботі» належить до циклу дисциплін, що формують спеціальні компетентності підготовки студентів і базується на вивченні дисциплін «Історія соціальної роботи», «Теорія соціальної роботи», «Економіка соціальної роботи та соціальна статистика» «Галузеве законодавство в соціальній роботі», «Менеджмент» тощо.

5. Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складається з 3 модулів.

№ з.п.	Назви тем, теми заняття	Кількість годин				
		денна форма				
		усьог о	у тому числі			
л	пр		ла б	с/р		
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні проблеми консультування						
1	Тема 1. Вступ до основ консультування. Сучасні тенденції та проблеми у вітчизняній теорії та практиці психологічного консультування	15	2	2		11
2	Тема 2. Історія консультування	15	2	4		9
	Усього за кредитом 1:	30	4	6		20
Кредит 2. Процес консультування та розвиток основних навичок консультанта						
3	Тема 3. Особистість консультанта	10	2	4		4
4	Тема 4. Етичні принципи професійної діяльності консультанта	10	2	2		6
5	Тема 5. Використання мікронавичок у консультуванні	10	2	4		4
	Усього за кредитом 2	30	6	10		14
Кредит 3. Консультативна робота в системі соціальних служб						
6	Тема 6. Роль і місце консультаційної роботи в системі соціальної роботи	10	2	2		6
7	Тема 7. Соціальне консультування клієнта в кризовій ситуації	10	2	4		4
8	Тема 8. Індивідуальна і групова терапія у практиці соціальної роботи	10	2	2		6
	Усього за кредитом 3	30	6	8		16
	Усього за курсом:	90	16	24		50

7. Теми лекційних занять

Кредит 1. Загальні проблеми консультування

Тема 1. Вступ до основ консультування. Сучасні тенденції та проблеми у вітчизняній теорії та практиці психологічного консультування

Тема 2. Історія консультування

Кредит 2. Процес консультування та розвиток основних навичок консультанта

Тема 3. Особистість консультанта

Тема 4. Етичні принципи професійної діяльності консультанта

Тема 5. Використання мікронавичок у консультуванні

Кредит 3. Консультативна робота в системі соціальних служб

Тема 6. Роль і місце консультаційної роботи в системі соціальної роботи

Тема 7. Соціальне консультування клієнта в кризовій ситуації

Тема 8. Індивідуальна і групова терапія у практиці соціальної роботи

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні проблеми консультування		
1.	Тема 1. Вступ до основ консультування. Сучасні тенденції та проблеми у вітчизняній теорії та практиці психологічного консультування	2
2.	Тема 2. Історія консультування	2
Кредит 2. Процес консультування та розвиток основних навичок консультанта		
3.	Тема 3. Особистість консультанта	2
4.	Тема 4. Етичні принципи професійної діяльності консультанта	2
5.	Тема 5. Використання мікронавичок у консультуванні	2
Кредит 3. Консультативна робота в системі соціальних служб		
6.	Тема 6. Роль і місце консультаційної роботи в системі соціальної роботи	2
7.	Тема 7. Соціальне консультування клієнта в кризовій ситуації	2
8.	Тема 8. Індивідуальна і групова терапія у практиці соціальної роботи	2
	Усього	16

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні проблеми консультування		
1.	№ 1. Феномени у консультуванні	2
2.	№ 2. Історія консультування. Поняття психологічного (психічного) здоров'я	2
	№ 3. Історичне становлення консультування в соціальній роботі	2
Кредит 2. Процес консультування та розвиток основних навичок консультанта		
3.	№ 4. Роль і місце консультанта у консультативному процесі	2
	№ 5. Особистісні якості консультанта	2
4.	№ 6. Проблеми в дотриманні етичного кодексу та етичні ділеми	2
5.	№ 7. Види слухання. Постановка питань	2
	№ 8. Значення невербальних проявів у консультуванні.	2
Кредит 3. Консультативна робота в системі соціальних служб		
6.	№ 9. Роль соціального консультування у вирішенні проблем клієнта, груп населення	2
7.	№ 10. Види кризових ситуацій	2
	№ 11. Консультування у різних кризових ситуаціях	2
8.	№ 12. Основні напрямки немедичної психотерапії, які застосовуються у ситуації надання психологічної допомоги особі та при роботі з групою.	2
	Усього	24

7. Теми лабораторних занять - не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні проблеми консультування		
1.	<p>Вступ до основ консультування. Сучасні тенденції та проблеми у вітчизняній теорії та практиці психологічного консультування</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>1. Порівняйте сучасні технології консультування (онлайн-консультування, використання віртуальної реальності або штучного інтелекту, телефонні консультації, особистий контакт) за їх ефективністю та популярністю.</p> <p>2. Використовуючи наукові бази даних (наприклад, Google Scholar, PubMed, PsycINFO), оберіть 2-3 статті в контексті впливу сучасних технологій на консультативну практику. Проведіть порівняльний аналіз даних</p>	11
2.	<p>Історія консультування</p> <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Класифікація різновидів подружнього консультування: дошлюбне; подружнє; консультування з питань розлучень; консультування після розлучення ➤ Історичні корені сімейного консультування ➤ Функції психологічного консультування щодо сімейних проблем: просвітницько-інформативна та терапевтична 	9
Кредит 2. Процес консультування та розвиток основних навичок консультанта		
3.	<p>Особистість консультанта</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>Підготувати презентації/реферати/доповіді на теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ «Вимоги до особистості сімейного консультанта» ➤ «Вплив професійної діяльності на особистість консультанта: явище «професійного вигорання» ➤ «Система цінностей консультанта» 	4
4.	<p>Етичні принципи професійної діяльності консультанта</p> <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Дослідіть проблеми безпеки та конфіденційності, які можуть виникнути при використанні сучасних технологій в консультативній практиці. ➤ Розгляньте заходи, які психологи повинні вживати для забезпечення безпеки клієнтів. 	6
5.	<p>Використання мікронавичок у консультуванні</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>Підготувати презентації/реферати/доповіді на теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Віддзеркалювання почуттів та зворотній зв'язок ➤ Підтримка, конфронтація, інтерпретація 	4

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Проаналізуйте важливість невербальної комунікації у процесі онлайн-консультування. ➤ Розкрийте ключові аспекти активного слухання консультанта під час онлайн-сесії 	
Кредит 3. Консультативна робота в системі соціальних служб		
6.	<p>Роль і місце консультаційної роботи в системі соціальної роботи</p> <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Опишіть кризове консультування/ інформаційно-мотиваційне/консультування «рівний-рівному»/ соціально-психологічне консультування/ консультування, орієнтоване на вирішення завдань ➤ Охарактеризуйте програму «12 кроків» ➤ Суть анонімного консультування 	6
7.	<p>Соціальне консультування клієнта в кризовій ситуації</p> <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Розкрийте методи роботи з кризовими ситуаціями у житті клієнта в форматі онлайн-роботи <p>Підготувати презентації/реферати/доповіді на теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Робота з клієнтом, який маніпулює ➤ Робота із клієнтом, який плаче 	4
8.	<p>Індивідуальна і групова терапія у практиці соціальної роботи</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>Охарактеризуйте основні</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Види психокорекційних груп: групи тренінгу умінь, групи зустрічей ➤ Психогімнастика в соціальній роботі 	6
Усього		50

12. Форми поточного та підсумкового контролю.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і

фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється *відмінно*, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих і основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Студенту виставляється *дуже добре*. Теоретичні запитання розкрито повністю на основі програмного і додаткового матеріалу. При виконанні практичного завдання студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Студенту виставляється *добре*. Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.

Студенту виставляється *достатньо*. Теоретичні питання розкрито неповністю, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання студент припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.

Студенту виставляється *задовільно*. Теоретичні питання розкрито неповністю, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання студент припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.

На вивчення кожного з 5 кредитів відведено 1 кредит ECTS

Рейтинг студента з дисципліни визначається за 100-бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 70 балів, і рейтингу з підсумкової атестації (заліку) – 30 балів.

Кожний кредит теж оцінюється за 100-бальною шкалою.

Рейтинг здобувача фахової передвищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) визначається за формулою:

$$R_{НР} = \frac{R_{3М}^{(1)} \cdot 1 + R_{3М}^{(2)} \cdot 1 + R_{3М}^{(3)} \cdot 1}{K_{Дис}}$$

де $R_{3М}^{(1)}$, $R_{3М}^{(2)}$, $R_{3М}^{(3)}$ – рейтингові оцінки із 1, 2, 3 кредитів за 100-бальною шкалою;

$K_{Дис}$ – кількість кредитів ECTS (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Рейтинг здобувача фахової передвищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

Розподіл балів за кредитами

Поточний контроль			Рейтинг навчальної роботи	Підсумкова атестація	загальна кількість балів
Кредит 1	Кредит 2	Кредит 3			
0-100 балів					
ПЗ 1 – 10 ПЗ 2 – 10 ПЗ 3 – 10	ПЗ 4 – 10 ПЗ 5 – 10 ПЗ 6 – 10 ПЗ 7 – 10 ПЗ 8 – 10	ПЗ 9 – 10 ПЗ 10 – 10 ПЗ 11 – 10 ПЗ 12 – 10	0-70	0-30	0-100
Тест 1 – 70	Тест 2 – 50	Тест 3 – 60			

Допуском до підсумкової атестації є наявність не менше 60 балів із кожного кредиту та загалом із навчальної роботи не менше 51 балу.

Засоби дігностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

13. Методи навчання

1. Лекція – усний інформативно-доказовий виклад наукових знань, структура якого складається зі вступу (виклад вихідних позицій); основного змісту (послідовне подання навчального матеріалу); висновку (коротке узагальнення).

2. Інструктаж – лаконічні, чіткі вказівки щодо виконання завдань. Використовується перед самостійною роботою або в її процесі, під час індивідуальних занять, з метою ознайомлення студентів з певними алгоритмами виконання завдань.

3. Розповідь – усний нетривалий (10–12 хв.) виклад навчального матеріалу з використанням образних прикладів, цитат тощо. Цей метод застосовується під час лекцій та практичних занять.

4. Пояснення – виклад сутності наукових понять, питань науки і практики, теоретичних положень. Метод пояснення передбачає використання великої кількості операційних розумових дій, задля доведення науково-теоретичних положень; розкриття взаємозв'язків між фактами та явищами; управління розумовими діями студентів. Частіше застосовується під час подання нового матеріалу. Проте може застосовуватись з метою роз'яснення вивченого навчального матеріалу, але недостатньо засвоєного студентами. Пояснення здійснюється на лекціях, практичних заняттях, під час консультацій тощо.

5. Надання та перевірка контрольних робіт – самостійного опрацювання студентами рішень у галузі стратегічного управління з метою активізації їх мислення при постійній взаємодії викладача та студентів.

14. Рекомендована література

Базова

1. Булах І. С. Консультативна психологія : [підручник] Вінниця : Нілан, 2014. 484 с.
2. Волинець Н. В. Тренінг консультативної діяльності та психотерапії: навчально-методичний посібник. Волинець. Хмельницький, 2017. 155 с.
3. Кириленко В.Г. Консультативні практики в соціальній роботі: навч.метод. посібник. К.: Університет «Україна», 2020. 358 с.
4. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
5. Цільмак О.М., Лефтеров В.О. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020, 266 с.
6. Кошова І. В., Литовченко Н. Ф. Психотерапія: навчально-методичний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 113 с.
7. Яцина О. Ф. Основи психотерапії : практикум. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.

Допоміжна

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / [за ред. І.Д.Зверєвої]. К., Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
2. Каплуненко Я.Ю. Перша психологічна допомога: досвід міжнародних організацій. *Психологія та психосоціальні інтервенції*. Том 3. С. 36-41.
3. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
4. Опанасюк Г., Козакова Т. Соціальний патронаж сімей. *Соціальний педагог*. 2010. № 11 (47). С. 40-45
5. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс : посібник з проведення тренінгу [Електронний ресурс] / Н. Гусак, В. Чернобровкіна та ін. ; за заг. ред. Н. Гусак. Київ : НаУКМА, 2017. 174 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/>.

15. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека ЗНУ каталог. URL : <http://ebooks.znu.edu.ua/ufd/index.php>
2. Бібліотека українських підручників. URL : <https://pidruchniki.com/psihologiya/>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. URL : <http://dnrb.gov.ua/ua/>
4. Електронна бібліотека НАПН України. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/>
5. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України «Актуальні проблеми психології». URL : <http://www.appsychology.org.ua/index.php/ua/>
6. Науковий журнал «Психологічний часопис» Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. URL : <http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/about>

7. Наукові видання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, підготовлені за результатами фундаментальних досліджень (доступні для завантаження в форматі PDF) . URL : <http://inpsy.naps.gov.ua/info/273/>
8. Наукометричні фахові видання з психології. URL : <http://inpsy.naps.gov.ua/info/272/>
9. Національна бібліотека України. імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
10. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. URL : <http://ispp.org.ua>
11. Інститут корекційної педагогіки і психології, м. Київ. – URL: www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart